Literatura i esport Com als anys trenta, els noranta marquen un creixent interès narratiu per la literatura de i sobre l'esport. Superació, esforç, rivalitat, èxit, fracàs, fitxatges i intrigues omplen pistes i pàgines

Grans novel·les d'esport

Ignacio Aldecoa
Cuentos completos
ALFAGUARA, 1995

Javier García Sánchez
El Alpe d'Huez
PLAZA Y JANÉS, 1994

Jordi Homs
Canvi de peu
LLIBRES DE L'ÍNDEX
2001

Alejandro Gándara
La media distancia
ALFAGUARA, 1984

Raúl Torres
El ojeador
EDITORIAL DON BALÓN
1994

PERE GUIXÀ

La popularització de l'esport als anys trenta es va reflectir també als llibres. Les primeres mostres van sorgir en les novel·les de quiosc, amb la sèrie *Novelas deportivas*, de José Mallorquí. De llibres sobre esport n'hi ha molts i bons, però la novel·lització no és tan freqüent, a diferència del que passa en la literatura anglosaxona, en què és quasi un gènere. D'aquest relatiu interès per la ficció, en sorgeix una literatura sense complexos, entretinguda i no sempre acarada a allò popular. Us en recomano cinc.

1. Boxa: Young Sánchez

La relació entre el ring i la novel·la negra és llarga. Als primers gimnasos només s'hi practicava boxa. I, segons es diu, hi acollien un submón de negocis tèrbols i púgils colpejant fora del ring. Ignacio Aldecoa va ser un *Carver avant la lettre*, però li va caure una època dura de narrar. Va dedicar diversos llibres a la boxa, i Young Sánchez (1959), narració que relata el passeig d'un púgil barbamec i reflexiu pel seu barri, abans del gran combat, és una de les seves millors obres: no incorre en clixés del gènere, l'olor de liniment és de rigor i l'estil, tan eloqüent com un uppercut. La història acaba tot just quan sona la campana perquè comenci el combat.

2. Ciclisme: El Alpe d'Huez

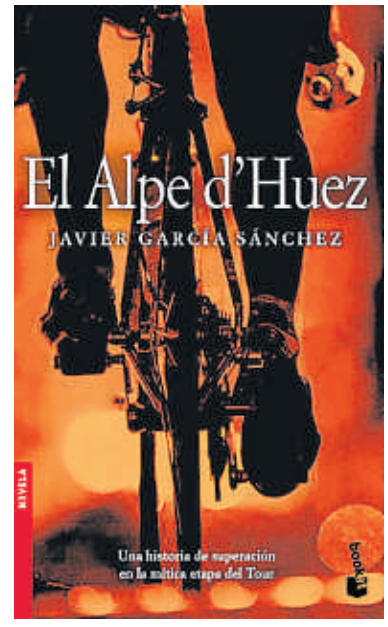
Javier García Sánchez ha escrit diverses novel·les d'esport. *El Alpe d'Huez* és la més coneguda. L'èpica ciclista circula de cap a cap, des de les bosses d'avituallament fins als diaris per cobrir el pit en els descensos de muntanya, passant pel somni de guanyar encara que sigui una meta volant al Tour. Jabato és un ciclista madur, i en l'ascensió al Croix de Fer, en què s'escapa, tindrà l'última oportunitat: coronar aquest port, el Galibier i finalment l'Alpe d'Huez. 21 revolts de ferradura, 11% de pendent i monòleg interior. Aquesta novel·la, publicada el 1994, serveix per suportar les *pàjares* quan grimpem una tatxa diumenge al matí. Un aplega forces recordant Jabato, que al seu torn honora el Pedro Delgado més heroic.

3. Rugbi: Canvi de peu

A qui no li agrada el cruixit d'una melé? No hi ha cap altra novel·la de rugbi millor. De fet és l'única, però és bona i ho serà molt de temps. Jordi Homs, periodista i jugador de rugbi, va publicar-la fa una dècada. Canvi de peu, que passa en un Castelldefels desangelat, on llangueix l'equip Campus fins que arriben dos fitxatges dels antípodes, ens parla de l'origen entre imperialista, civilitzat i d'utòpic socialisme del rugbi, explica amb entusiasme els costums dels equips quan surten de gira, lloa la passió amateur, desmitifica el tercer temps i al quinze del Campus encara li queda benzina per fer una escapada a Perpinyà i parlar-nos amb fervor i també lucidesa de la USAP i del rugbi francès.

4. Atletisme: La media distancia

Córrer de Jean Echenoz i *La solitud del corredor de fons* d'Alan Sillitoe són excel·lents, però *La media distancia* és millor. La respiració del rival quan comença l'esprint, els durs entrenaments en què "los músculos empiezan a soñar por su cuenta", la superstició com a inici de les associacions lliures que ens porten al fracàs, el viatge d'un jove corredor de províncies que fitxa per un club de Madrid... tot és escrutat amb un fondària i un estil aclaparadors. Alejandro Gándara va publicar aquesta novel·la el 1984. Juan Benet en va dir: "La mejor novela que he leído en España en los últimos quince años. En cualquier país de Occidente serviría como reflexión de esta época".

5. Futbol: El ojeador

Hi ha força novel·les que expliquen els tripijocs econòmics i polítics dels clubs de futbol. Però aquesta de Raúl Torres destaca perquè l'*ojeador* (o caçatalents) ens parla del que passa ran de gespa i alhora tracta amb els pseudomafiosos que mouen els jugadors. Novel·la de principis dels noranta, El ojeador s'anticipa a l'expansió global del mercat futbolístic. L'estil és fluix (com passa amb moltes novel·les d'esport), però les escenes són vives i variades. Va guanyar el premi Don Balón, especialitzat en narrativa esportiva i que tenia un palmarès interessant; avui aquest premi ja no existeix i la revista va tancar fa uns mesos. Per sort, encara ens queda l'*Anuario Dinámico*, de Tomás Tocino e Hijos. |

Portades dels llibres 'Canvi de peu', 'La media distancia' i 'El Alpe d'Huez'